

Försvarsutskottets betänkande

1984/85:5

om kommunerna och civilförsvaret (prop. 1984/85:49)

I betänkandet behandlas de förslag som regeringen (försvarsdepartementet) – efter föredragning av statsrådet Roine Carlsson – har förelagt riksdagen i proposition 1984/85:49. Vidare behandlas motionerna 1984/85:209 och 210 som har väckts med anledning av propositionen.

Sammanfattning

I betänkandet föreslår utskottet att riksdagen skall stifta två lagar som rör civilförsvarets verksamhet på lokal nivå. När lagarna har trätt i kraft den 1 januari 1987 svarar kommunerna i stället för statligt utsedda civilförsvarschefer för ledningen i krig av denna verksamhet. Kommunerna skall redan från och med den 1 januari 1985 svara för den fredstida planläggningen av civilförsvarsverksamheten och får särskild ersättning av statsmedel för detta. En lokal civilförsvarsmyndighet som är verksam i fred tillkommer därmed. Varje kommun skall upprätta och underhålla fem olika planer för civilförsvarsverksamheten, däribland en skyddsplan. Under den tvååriga övergångsperioden införs enligt tidigare beslut en hemskyddsorganisation i alla kommuner.

Betänkandet är enhälligt utom när det gäller avskaffande av den direktiv rätt för militär myndighet gentemot civilförsvarsmyndighet som finns i gällande civilförvars lag (reservation av m och c) samt beträffande ansvaret för kommunens mobiliseringsplan (reservation av fp).

Propositionen

Regeringen har föreslagit riksdagen att anta förslag till

1. lag om ändring av civilförvars lagen (1960:74),
2. lag om ändring i lagen (1964:63) om kommunal beredskap.

Förslagen är utformade efter granskning av lagrådet.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen lämnas förslag till de ändringar i civilförvars lagen (1960:74) och lagen (1964:63) om kommunal beredskap som behövs för att kunna genomföra riksdagens beslut om att kommunerna skall ta över ledningen av civilförsvarsverksamheten på lokal nivå i krig och det planläggningsansvar i fred som hänger samman med detta.

I förslagen avspeglar sig dessa principer bl. a. så att de bestämmelser i

civilförsvarslagen som tidigare reglerat civilförsvarschefernas verksamhet bytts ut mot i stort sett motsvarande bestämmelser för kommunerna. I flera nya paragrafer har också kommunernas planläggningsansvar reglerats. Bl. a. föreskrivs skyldighet för kommunerna att upprätta fem olika planer för verksamheten. Reglerna för skyddsrumbyggandet har bl. a. ändrats på så sätt att den nuvarande skyddsrumspanen har ersatts av en skyddsplan som bl. a. skall innehålla uppgifter om tillgång på och behov av allt skydd inom kommunen och också om andra skadeförebyggande åtgärder för att skydda befolkningen. Vidare regleras i civilförsvarslagen kommunernas ersättning för civilförsvsverksamheten.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1987. I övergångsbestämmelserna har tagits in föreskrifter om att de nya bestämmelserna får tillämpas från och med den 1 januari 1985 för att dels den planläggning som anges där kan genomföras så att planerna är upprättade och antagna före utgången av år 1986, dels kommunerna för planläggningen skall kunna få ersättning av statsmedel.

De vid propositionen fogade lagförslagen har följande lydelse.

1 Förslag till**Lag om ändring i civilförsvarlagen (1960: 74)**

Härigenom föreskrivs i fråga om civilförsvarlagen (1960: 74)¹

dels att 9, 19 och 22–26 §§, 40 § 3 mom., 41 § 3 mom. samt 49, 50 och 75 §§ skall upphöra att gälla,

dels att i 8, 20 och 61 §§ samt 79 § 3 mom. ordet "civilförsvaret" skall bytas ut mot "civilförsvarsorganisationen",

dels att i 11, 13 och 16 §§ orden "tjänstgöring i civilförsvaret" skall bytas ut mot "civilförvarstjänstgöring",

dels att i 3 § ordet "civilförsvaret" skall bytas ut mot "civilförsvarsverksamheten",

dels att nuvarande 10 § skall betecknas 10 a §,

dels att 1, 2, 4–7 och nya 10 a §§, 12 § 1–3 och 5 mom., 14, 15, 17, 18, 27, 28, 36 och 38 §§, 40 § 1 och 2 mom., 41 § 1 mom., 42, 44, 45, 54, 57–59, 65, 66, 68, 73, 77, 78, 81 och 83 §§ samt kapitelrubrikerna närmast före 3, 40, 47 och 68 §§ skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i lagen skall införas nio nya paragrafer, 4 a, 10, 10 b–10 g och 41 a §§, av nedan angivna lydelse,

dels att före nya 10 § skall införas en ny kapitelrubrik av nedan angivna lydelse,

dels att före nya 10, nya 10 a och nya 10 b §§ skall införas nya rubriker av nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*1 §²

Civilförsvaret har till uppgift att i de hänseenden regeringen bestämmer utöva sådan verksamhet för rikets försvar, som avser att skydda och rädda liv och egendom vid anfall mot riket och som icke åvilar försvarsmakten, så ock annan likartad verksamhet.

För olika slag av civilförsvarsverksamhet skola finnas särskilda tjänstegrenar.

I denna lag ges föreskrifter om civilförsvarets verksamhet och organisation.

Civilförsvarsverksamheten har till syfte att vid väpnade angrepp mot riket utifrån skydda och rädda civilbefolkningens liv samt enskild och civil allmän egendom.

Verksamheten omfattar

1. alarmering och andra åtgärder för varning,

2. utrymning, omflyttning och in-kvartering,

3. anordnande av skyddsrum och andra skydd,

4. mörkläggnings,

5. räddning av liv och egendom, inbegripet första hjälp åt skadade,

¹ Lagen omtryckt 1975: 712.

Senaste lydelse av

19 § 1984: 273

41 § 3 mom. 1977: 203

75 § 1978: 263.

² Senaste lydelse 1984: 273.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6. brandsläckning,
7. upptäckande och utmärkande av farliga områden,
8. sanering och liknande skyddsåtgärder,
9. förläggning och utspisning av nödställda,
10. kompletterande åtgärder som är nödvändiga för att uppgifterna under 1–9 skall kunna fullgöras,
11. planläggning och andra för verksamheten behövliga förberedelser.

Civilförsvarsverksamheten omfattar också bistånd åt andra samhällsorgan i fråga om

1. hälso- och sjukvård samt omhändertagande av flyktingar,
2. brådskande åtgärder för att ordningen i olycksdrabbade områden skall kunna återställas och upprätthållas,
3. brådskande återställande i funktionsdugligt skick av oumbärliga allmänna anläggningar,
4. brådskande begravningar,
5. bevarande av egendom av väsentlig betydelse för befolkningens överlevnad.

2 §

Befinner sig riket i krig eller krigsfara, äger regeringen förordna, att inom riket eller del därav civilförsvaret skall intaga förstärkt beredskap (civilförsvarsberedskap).

Närmare bestämmelser angående olika grader av civilförsvarsberedskap (beredskapsgrader) meddelas av regeringen.

2 kap. Grunddragen av civilförsvaret

Regeringen får förordna att civilförsvarsorganisationen helt eller delvis skall inta förstärkt beredskap (civilförsvarsberedskap), om

1. riket är i krig,
2. riket är i krigsfara,
3. det råder sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av krig eller av krigsfara som riket har befunnit sig i.

Närmare bestämmelser om olika grader av civilförsvarsberedskap (beredskapsgrader) och om vilka åtgärder som skall vidtas vid de olika beredskapsgraderna meddelas av regeringen.

2 kap. Grunddragen av civilförsvarsorganisationen

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Inom varje län handhar länsstyrelsen ledningen av civilförsvaret.

Om civilbefälhavares befattning med civilförsvaret stadgas särskilt.

Om kommuns befattning med civilförsvaret stadgas i 4, 6 och 7 kap.

Om rikets indelning i civilområden och om civilbefälhavarnas befattning med civilförsvarsverksamheten inom civilområdena förordnar regeringen.

4 a §

Inom varje län leder länsstyrelsen civilförsvarsverksamheten. Länsstyrelsen skall därvid

1. inrikta och stödja planläggningen av civilförsvarsverksamheten,

2. se till att statliga myndigheter, kommuner och enskilda fullgör sina skyldigheter i fråga om civilförsvarsverksamheten,

3. se till att civilförsvarsorganisationen har erforderlig beredskap,

4. under civilförsvarsberedskap se till att civilförsvarsorganisationens resurser är fördelade mellan kommunerna på ett ändamålsenligt sätt och vid behov fördela om resurserna,

5. under civilförsvarsberedskap ta över ledningen av eller uppdra åt ett kommunalt organ att leda civilförsvarsverksamhet som berör flera kommuner, om det behövs för att nå en bättre samordning av försvarsansträngningarna,

6. i övrigt svara för sådan civilförsvarsverksamhet som inte ankommer på andra statliga myndigheter, kommunerna eller enskilda.

5 §³

Riket indelas i civilförsvansområden. Om indelningen förordnar regeringen.

Inom civilförsvansområde utgör varje kommun ett civilförsvarsdistrikt. Om särskilda skäl föreligga,

Varje kommun leder civilförsvarsverksamheten inom sitt område under civilförsvarsberedskap. Till kommunens förfogande ställer staten en civilförsvarschef med en civilförsvarsstab och de övriga re-

³ Senaste lydelse 1977: 111.

Nuvarande lydelse

äger länsstyrelsen förordna om annan indelning av civilförvarsområde i civilförvarsdistrikt.

Inom civilförvarsområde utövas ledningen av civilförsvaret under civilförvarsberedskap samt, om regeringen i fråga om visst civilförvarsområde så förordnar, även eljest av en civilförvarschef. För civilförvarschef skall finnas ställföreträdare.

Civilförvarschef och ställföreträdare utses av länsstyrelsen, om ej regeringen för visst civilförvarsområde förordnar annorlunda.

För ledningen under civilförvarsberedskap av civilförsvaret inom civilförvarsdistrikt, där ledningsuppgifterna ej kunna fullgöras av civilförvarschefen, skall länsstyrelsen förordna en distriktschef. För distriktschef skall finnas ställföreträdare.

Det åligger brandbefäl som är anställda hos kommunerna att ta emot uppdrag som avses i denna paragraf.

Civilförsvaret skall anordnas dels som allmänt civilförvar lokalt för varje civilförvarsområde samt enligt civilförvarsstyrelsens bestämmande regionalt inom län, dels i den mån det finnes erforderligt med hänsyn till bebyggelsens beskaffenhet eller eljest som verksskydd för särskilda anläggningar och byggnader.

Lokalt allmänt civilförvar och verksskydd må anordnas gemensamt; om det finnes ändamålsenligt med hänsyn till förhållandena på

Föreslagen lydelse

surser som redovisas i den i 10 a § angivna organisationsplanen.

Om kommunens befattning med planläggningen och andra förberedelser finns bestämmelser i 2 a, 4, 6 och 7 kap.

6 §⁴

Kommunerna skall ta till vara möjligheterna att samordna civilförvarsverksamheten mellan sig.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, länsstyrelserna får, om särskilda förhållanden påkallar det, meddela kommunerna de föreskrifter om civilförvarsverksamhetens inriktning och bedrivande som behövs för samordningen av försvarsansträngningarna under civilförvarsberedskap.

7 §⁵

Vid anläggningar och företag, som har stor betydelse för totalförsvaret och kan antas bli särskilt utsatta vid stridshandlingar, skall civilförvarsverksamheten anordnas i form av verksskydd. Närmare bestämmelser om verksskyddets omfattning och organisation finns i 47, 48 och 51 §§.

⁴ Senaste lydelse 1984: 273.

⁵ Senaste lydelse 1977: 111.

Nuvarande lydelse

viss ort och kan ske utan minskning av civilförsvarets förmåga att fullgöra sina uppgifter.

Föreslagen lydelse

2 a kap. Planläggning m.m.

Regeringen

10 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer fastställer i vilka tätorter och på vilka platser skyddsrum skall byggas. Sådana orter och platser benämns skyddsrumsorter.

En skyddsrumsorts gränser bestäms enligt grunder som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva att förberedelser skall vidtas i en skyddsrumsort för att lämpliga utrymmen skall kunna ställas i ordning till skyddsrum under civilförvarsberedskap.

Länsstyrelsen

10 a §

Civilförvarsorganisationens omfattning och uppgifter inom varje kommun skall till sina huvuddrag redovisas i en särskild organisationsplan, som skall upprättas och antas av länsstyrelsen. Länsstyrelsen skall också för varje kommun upprätta och anta en mobiliseringsplan.

Länsstyrelsen skall vidare upprätta och anta länsplaner för civilförvarsverksamhet som berör hela länet och särskilda planer för civilförvarsverksamhet som behöver samordnas mellan kommuner.

Vid planläggningen skall länsstyrelsen samråda med berörda kommuner.

10 §

Civilförsvarets omfattning och beskaffenhet inom varje civilförvarsområde skall till sina huvuddrag angivas i särskild organisationsplan. Uppgifter om skyddsrum och utrymmen som avses i 22 § andra stycket skola dock angivas i skyddsrumspan. Om sådan plan finnas bestämmelser i 4 kap.

Organisationsplan upprättas av länsstyrelsen och skall, liksom ändring däri, antagas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Kommunen

10 b §

Kommunen skall upprätta och anta

1. ledningsplan,
2. informationsplan,
3. skyddsplan,
4. räddningsplan,
5. personal- och underhållstjänstplan.

Regeringen får föreskriva att skyddsplanen för att bli gällande skall helt eller delvis godkännas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Planläggningen skall samordnas med annan kommunal beredskapsplanläggning. Vid planläggningen skall kommunen samråda med länsstyrelsen.

Kommunen skall minst vart tredje år se över planerna och företa därav föranledda ändringar. Om de förhållanden som legat till grund för en plan har ändrats väsentligt, skall kommunen upprätta och anta en ändrad plan.

10 c §

Ledningsplanen skall innehålla uppgifter om

1. kommunens krigsorganisation,
2. besluts- och delegationsregler,
3. samverkansbehov,
4. uppehållsplatser,
5. samband,
6. civilförsvarsorganisationens mobilisering.

10 d §

Informationsplanen skall innehålla uppgifter om resurser och samverkansformer för informationen till befolkningen.

10 e §

Skyddsplanen skall ge underlag för beslut om de skadeförebyg-

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

gande åtgärder som behövs för att skydda dem som vistas i kommunen.

Skyddsplanen skall innehålla uppgifter om

1. riskerna för stridshandlingar och hot om skadegörelse,

2. indelningen i hemskyddsområden,

3. tillgången på och behovet av skydd,

4. de åtgärder som behövs för hänvisning till skydd, omflyttning, byggnadstjänst, utrymning, inkvartering och utdelning av skyddsmasker.

Om det inom kommunen finns skyddsrumsorter, skall skyddsplanen också innehålla uppgifter om

1. gränserna för skyddsrumsorterna,

2. behovet av skyddsrum med hänsyn till befintlig och planerad bebyggelse och med utgångspunkt i det största antal personer som under dag eller natt i allmänhet vistas inom skyddsrumsorten under fred.

10 f §

Räddningsplanen skall innehålla en kartläggning av riskerna för skador till följd av fientlig verksamhet och andra uppgifter av betydelse för räddningsverksamheten i krig. Planen skall också ge underlag för användningen av resurser för räddning.

10 g §

Personal- och underhållstjänstplanen skall innehålla uppgifter om

1. personalrekrutering, personaladministration och personalvård,

2. materiel-, förplägnads-, drivmedels-, hälsovårds-, sjukvårds- och kassatjänst samt postbefordran och underhållstransporter.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §

1 mom. Civilförsvarsplikt skall under tid, då civilförsvarsberedskap råder, fullgöras i den omfattning som är nödig med hänsyn till *fientlig verksamhet eller fara därför samt till behovet av utbildning och övning i civilförsvarstjänst.*

Om det är nödvändigt med hänsyn till försvarsberedskapen äger regeringen förordna, att civilförsvarsplikt skall fullgöras även under tid, då civilförsvarsberedskap icke råder. I sådant fall får dock värnpliktig som är inskriven i *civilförsvaret* tagas i anspråk sammanlagt högst etthundraåttio dagar och annan civilförsvarspliktig sammanlagt högst trettio dagar.

2 mom.⁶ I andra fall än i 1 mom. sägs är civilförsvarspliktig icke skyldig att *tjänstgöra i civilförsvaret* annat än för utbildning och övning.

Civilförsvarspliktig, som jämlikt 17 § är inskriven i *civilförsvaret*, *må* för utbildning tagas i anspråk under högst trettio dagar; dock *må* utbildningstiden för civilförsvarspliktig som krigsplacerats i högre befälsbefattning eller i annan befattning, vilken kräver särskilda insikter eller färdigheter, utsträckas till högst sextio dagar.

Envar civilförsvarspliktig är skyldig att under varje följd av fyra kalenderår deltaga högst tio dagar i övning, som anordnas av civilförsvarsmyndighet. Enligt regeringens bestämmande *må* del av nämnda tid användas uteslutande till utbildning.

3 mom. Utan hinder av vad i 2 mom. stadgas *må* värnpliktig, som är inskriven i *civilförsvaret*, åläggas att deltaga i utbildning och övning under den längre tid, som han efter inskrivningen i *civilförsvaret* kunnat åläggas att för motsvarande ändamål tjänstgöra vid försvarsmakten.

1 mom. Civilförsvarsplikt skall under tid, då civilförsvarsberedskap råder, fullgöras i den omfattning som *krävs för verksamheten och behovet av utbildning och övning.*

Om det är nödvändigt med hänsyn till försvarsberedskapen äger regeringen förordna, att civilförsvarsplikt skall fullgöras även under tid, då civilförsvarsberedskap icke råder. I sådant fall får dock värnpliktig som är inskriven i *civilförsvarsorganisationen* tagas i anspråk sammanlagt högst etthundraåttio dagar och annan civilförsvarspliktig sammanlagt högst trettio dagar.

2 mom. I andra fall än i 1 mom. sägs är civilförsvarspliktig icke skyldig att *fullgöra civilförsvarsplikt* annat än för utbildning och övning.

Civilförsvarspliktig, som jämlikt 17 § är inskriven i *civilförsvarsorganisationen*, *får* för utbildning tagas i anspråk under högst trettio dagar; dock *får* utbildningstiden för civilförsvarspliktig som krigsplacerats i högre befälsbefattning eller i annan befattning, vilken kräver särskilda insikter eller färdigheter, utsträckas till högst sextio dagar.

3 mom. Utan hinder av vad i 2 mom. stadgas *får* värnpliktig, som är inskriven i *civilförsvarsorganisationen*, åläggas att deltaga i utbildning och övning under den längre tid, som han efter inskrivningen kunnat åläggas att för motsvarande ändamål tjänstgöra vid försvarsmakten.

⁶ Senaste lydelse 1977: 111.

Nuvarande lydelse

5 mom.⁷ Om ej annat följer av tredje stycket, är civilförsvarspliktig vid fullgörande av civilförsvarsplikt inom *det allmänna civilförsvaret eller verkskyddet* berättigad till dagpenning, särskild ersättning för tjänstgöring i viss befattning, reseförmåner, fri förplägnad, fri inkvartering och fri sjukvård. När civilförsvarspliktig tjänstgör enligt 12 § 1 mom. är han dessutom berättigad till fälttraktamente. Avlider civilförsvarspliktig under tid då han är berättigad till fri sjukvård, utgår begravningshjälp till hans dödsbo.

Under *sådan föreskriven tjänstgöring i det allmänna civilförsvaret* som fullgörs efter inskrivning i *civilförsvaret* meddelar staten grupplivförsäkring för dödsfall åt *civilförsvarspliktig*.

Om ej regeringen föreskriver annat, utgår förmån enligt första stycket ej för dygn, under vilket mindre än sju timmar tagas i anspråk för tjänstgöring och färd till eller från tjänstgöringsplatsen.

Om civilförsvarspliktigs rätt till familjebidrag och ersättning för skada eller sjukdom som han ådrager sig under tjänstgöring föreskrives i familjebidragslagen (1978:520), lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd och lagen (1977:266) om statlig ersättning vid ideell skada.

14 §⁸

Om befrielse för vissa befattningshavare eller yrkesgrupper från fullgörande av civilförsvarsplikt äger regeringen meddela bestämmelser.

Särskilda bestämmelser om tjänstgöringsskyldighet utanför *civilförsvaret* finns i lagen (1984:272) om skyldighet för civilförsvarspliktiga att tjänstgöra utanför *civilförsvaret*.

Föreslagen lydelse

5 mom. Om ej annat följer av tredje stycket, är civilförsvarspliktig vid fullgörande av civilförsvarsplikt berättigad till dagpenning, särskild ersättning för tjänstgöring i viss befattning, reseförmåner, fri förplägnad, fri inkvartering och fri sjukvård. När civilförsvarspliktig tjänstgör enligt 12 § 1 mom. är han dessutom berättigad till fälttraktamente. Avlider civilförsvarspliktig under tid då han är berättigad till fri sjukvård, utgår begravningshjälp till hans dödsbo.

Under *civilförsvarspliktigs tjänstgöring* som fullgörs efter inskrivning meddelar staten grupplivförsäkring för dödsfall åt *honom*. *Vad nu sagts gäller dock inte under tjänstgöring i verkskydd.*

Särskilda bestämmelser om tjänstgöringsskyldighet utanför *civilförsvarsorganisationen* finns i lagen (1984:272) om skyldighet för civilförsvarspliktiga att tjänstgöra utanför *civilförsvaret*.

15 §

På anmaning av länsstyrelsen eller *civilförsvarschefen* är civilförsvarspliktig skyldig att inom tid, som föreskrivits i samband med anmaningen, lämna erforderliga upplysningar rörande personliga

På anmaning av länsstyrelsen eller *kommunen* är civilförsvarspliktig skyldig att inom tid, som föreskrivits i samband med anmaningen, lämna erforderliga upplysningar rörande personliga förhållanden av

⁷ Senaste lydelse 1984: 273.

⁸ Senaste lydelse 1984: 273.

Nuvarande lydelse

förhållanden av betydelse för frågan om den civilförsvarspliktiges tjänstgöring i civilförsvaret.

Föreslagen lydelse

betydelse för frågan om den civilförsvarspliktiges *civilförsvarstjänstgöring*.

17 §

Personal som är avsedd att under civilförsvarsberedskap *tjänstgöra i det allmänna civilförsvaret eller verkskyddet* må på förhand uttagas därtill genom inskrivning i den ordning regeringen bestämmer.

Personal som är avsedd att under civilförsvarsberedskap *fullgöra civilförsvarstjänstgöring* skall på förhand uttagas därtill genom inskrivning i den ordning regeringen bestämmer.

Vid inskrivning skall såvitt möjligt tillses, att personalbehovet fylles med dem som frivilligt anmäla sig till uttagning, såframt fråga ej är om personer, som på grund av kommunal anställning eller annan särskild orsak böra uttagas i första hand.

Inskrivning må kunna avse, förutom civilförsvarspliktig, jämväl annan som förklarat sig villig därtill, minderårig likväl icke utan samtycke av vårdnadshavaren.

Har annan än civilförsvarspliktig inskrivits, skall beträffande honom i tillämpliga delar gälla vad i detta kapitel stadgas om civilförsvarspliktig.

18 §

Civilförsvarspliktig åligger att, då fråga uppkommer om hans inskrivning i *civilförsvaret*, efter kallelse personligen inställa sig å *utsatt* tid och plats *inom det civilförsvarsområdet, där han vistas*. Är han av laga förfall förhindrad att inställa sig, skall han så snart ske kan anmäla förfallet till *den civilförsvarsmyndighet, som utfärdat kallelsen*.

Civilförsvarspliktig åligger att, då fråga uppkommer om hans inskrivning i *civilförsvarsorganisationen*, efter kallelse personligen inställa sig å tid och plats *som civilförsvarsmyndigheten bestämmer*. Är han av laga förfall förhindrad att inställa sig, skall han så snart ske kan anmäla förfallet till *myndigheten*.

27 §

När *skyddsrumspan* har antagits och i förekommande fall fastställts åligger det kommunen att tillse att *planen genomföres*. Genomförandet skall ske i den omfattning som tillgängliga medel och övriga omständigheter medgiva. Av varje beslut som föranledes av *planen* skall framgå var *skyddsrum* skall anordnas och hur många personer som skola beredas plats där.

Det åligger kommunen att se till att *de skyddsrum* som enligt *skyddsplanen* behövs i kommunen byggs i den omfattning som tillgängliga medel och övriga omständigheter medger.

28 §

Inom varje *skyddsrumsområde* skola finnas ett eller flera *skyddsrum*. Skyddsrum belägenhet och utformning skall bestämmas med

Ett *skyddsrum* belägenhet och utformning skall bestämmas med hänsyn till befolkningens möjligheter att uppsöka *skyddsrummet* vid

Nuvarande lydelse

hänsyn till befolkningens möjligheter att uppsöka skyddsrummet vid alarmering och att stadigvarande uppehålla sig där.

Föreslagen lydelse

alarmering och att stadigvarande uppehålla sig där.

36 §

Inom *civilförsvarsområde* skola vidtagas åtgärder för inkvartering och utspisning av samt annat bistånd åt dem, som blivit i behov härav i anledning av krigsskada eller utrymning eller andra med krig eller krigsfara sammanhängande förhållanden.

Då biståndsverksamhet som avses i första stycket övertages av inkvarteringskommunen, skall utrustning, som civilförsvaret anskaffat för verksamheten, i erforderlig omfattning ställas till kommunens förfogande.

Inom *kommunen* skall vidtagas åtgärder för inkvartering och utspisning av samt annat bistånd åt dem, som blivit i behov härav i anledning av krigsskada eller utrymning eller andra med krig eller krigsfara sammanhängande förhållanden.

En kommun, varifrån utrymning har skett, är skyldig att lämna bistånd åt annan kommun där befolkningen har inkvarterats i större omfattning. Enas ej kommunerna om biståndet, skall länsstyrelsen i det län där förstnämnda kommun är belägen förordna om detta.

38 §

Bortflyttningsförbud *må* meddelas allenast,

a) då det kan befaras, att åtgärder av synnerlig betydelse, vilka vidtagas eller sannolikt komma att vidtagas inom området av försvarsmakten eller *civilförsvaret*, eljest skulle bli väsentligt försvårade;

b) då tillgängliga transportmedel *äro* nödvändiga för transporter, som *böra* äga företräde framför bortflyttningen;

c) då bortflyttning är förenad med uppenbar livsfara; eller

d) då behovet i orten av arbetskraft för *civilförsvarets verksamhet* eljest icke skulle bli tillgodosett.

Inflyttningsförbud *må* meddelas allenast, då förhållande som angivits ovan under a) föreligger eller då inflyttningen är förenad med uppenbar livsfara.

6 kap. *Kommunerna och civilförsvaret*

Bortflyttningsförbud *får* meddelas allenast,

a) då det kan befaras, att åtgärder av synnerlig betydelse, vilka vidtagas eller sannolikt kommer att vidtagas inom området av försvarsmakten eller *civilförsvarsorganisationen*, eljest skulle bli väsentligt försvårade;

b) då tillgängliga transportmedel *är* nödvändiga för transporter, som *bör* äga företräde framför bortflyttningen;

c) då bortflyttning är förenad med uppenbar livsfara; eller

d) då behovet i orten av arbetskraft för *civilförsvarsverksamheten* eljest icke skulle bli tillgodosett.

6 kap. *Särskilda uppgifter för kommunerna*

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

40 §

1 mom.⁹ Utöver de uppgifter som ankomma på kommun enligt 4 och 7 kap. åligger det kommun att

a) genom sina myndigheter lämna länsstyrelsen och civilförsvarschefen biträde i sådana frågor rörande civilförsvaret som hava samband med de särskilda myndigheternas verksamhetsområden, varvid kommun bland annat har att på därom gjord framställning tillhandahålla tillgängliga, för civilförsvaret erforderliga byggnadsritningar, kartor och dylikt;

b) i enlighet med gällande organisationsplan inrätta och utrusta ledningscentraler och andra skyddade uppehållsplatser för det allmänna civilförsvaret samt vidtaga andra byggnadsanordningar ävensom reservanordningar som äro avsedda uteslutande för brandförsvarets försörjning med vatten så ock under civilförsvarsberedskap, i den omfattning civilförsvarsstyrelsen eller efter dennas allmänna anvisningar länsstyrelsen bestämmer, utföra ledningscentraler och andra skyddade uppehållsplatser samt vidtaga andra byggnadstekniska åtgärder avseende det lokala civilförsvaret, oaktat åtgärderna icke upptagits i organisationsplanen;

c) inrätta och utrusta skyddsrum som på grund av beslut enligt 27 § skall anordnas i befintlig anläggning eller byggnad utan samband med tillbyggnad eller på mark, som är avsedd för gata, torg, park eller annan allmän plats, ävensom vidtaga förberedelser som avses i 22 § andra stycket och, enligt vad regeringen eller myndighet som regeringen utser därom förordnar, under civilförsvarsberedskap iordningställa utrymmen som där avses till skyddsrum;

1 mom. Det åligger kommunen att

a) genom sina myndigheter lämna länsstyrelsen biträde i sådana frågor rörande kommunens civilförsvarsverksamhet som har samband med de särskilda myndigheternas verksamhetsområden, varvid kommunen bland annat har att på därom gjord framställning tillhandahålla tillgängliga, för civilförsvarsverksamheten erforderliga byggnadsritningar, kartor och dylikt;

b) i enlighet med gällande organisationsplan inrätta och utrusta ledningscentraler och andra skyddade uppehållsplatser för civilförsvorsorganisationen utom verksskyddet samt vidtaga andra byggnadsanordningar ävensom reservanordningar som är avsedda uteslutande för civilförsvorsverksamhetens försörjning med vatten så ock under civilförsvorsberedskap, i den omfattning civilförsvorsstyrelsen eller efter dennas beslut länsstyrelsen bestämmer, utföra ledningscentraler och andra skyddade uppehållsplatser samt vidtaga andra byggnadstekniska åtgärder avseende civilförsvorsverksamheten, oaktat åtgärderna icke upptagits i organisationsplanen;

c) inrätta och utrusta skyddsrum som skall anordnas i befintlig anläggning eller byggnad utan samband med tillbyggnad eller på mark, som är avsedd för gata, torg, park eller annan allmän plats, ävensom vidtaga förberedelser som avses i 10 § tredje stycket och, enligt vad regeringen eller myndighet som regeringen utser därom förordnar, under civilförsvorsberedskap iordningställa utrymmen som där avses till skyddsrum;

⁹ Senaste lydelse 1984: 271.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

d) vårda och underhålla de under b) och c) omnämnda anordningarna;
 e) i den omfattning som tillgängliga medel medger genom återkommande besiktningar kontrollera att skyddsrummen i kommunen har en tillfredsställande skyddsförmåga och se till att fel och brister åtgärdas;

f) tillhandahålla lämpliga lokaler för *civilförsvarets* administration samt, i den mån skyldighet härutinnan icke åvilar ägare eller innehavare av anläggning eller byggnad, för förvaring av materiel och utrustning för *civilförsvaret* ävensom för *utbildningsverksamheten inom civilförsvaret*;

g) svara för avlöning och annan ersättning till personal, vars *tjänstgöring i civilförsvaret* enligt 20 § skall anses fullgjord i kommunal anställning;

h) under civilförsvarsberedskap samt vid utbildning och övning, i den omfattning organisationsplanen anger, till *allmänna civilförsvarets* förfogande ställa kommunen tillhörig materiel och annan egendom; samt

i) å trafikled eller annan allmän plats, där kommunen ansvarar för gatu- eller vägbelysning, vidtagna erforderliga anordningar för den vägledande belysning, som enligt organisationsplanen skall finnas där under mörkläggning.

2 mom. Därest åtgärd, som avses i 1 mom. b) och d), enligt organisationsplanen hänför sig till flera i samma civilförsvarsområde helt eller delvis ingående kommuner, skall den kommun länsstyrelsen bestämmer vidtagna åtgärden och förskjuta kostnaderna därför.

I den mån kostnaderna icke täckas av statsmedel, skola kostnaderna eller, om dessa hava bestritts genom lån, amortering och ränta på lånet årligen fördelas mellan kommunerna i förhållande till det antal skatte-kronor och skatteören, som inom varje kommun eller del av kommun påförts de skattskyldiga vid nästföregående års taxering till allmän kommunalskatt. Påstår kommun, att särskilda skäl finnas för annan fördelningsgrund, såsom att vidtagen åtgärd kan antagas bliva till särskilt gagn för viss kommun, eller uppkommer eljest tvist mellan kommunerna beträffande skyldigheten att bidra till kostnaderna, äger länsstyrelsen efter

f) tillhandahålla lämpliga lokaler för administration av *civilförsvarsverksamheten* samt, i den mån skyldighet härutinnan icke åvilar ägare eller innehavare av anläggning eller byggnad, för förvaring av materiel och utrustning för *civilförsvarsverksamheten* ävensom för *utbildning och övning*;

g) svara för avlöning och annan ersättning till personal, vars *civilförsvartjänstgöring* enligt 20 § skall anses fullgjord i kommunal anställning;

h) under civilförsvarsberedskap samt vid utbildning och övning, i den omfattning organisationsplanen anger, till *civilförsvarsorganisationens* förfogande ställa kommunen tillhörig materiel och annan egendom; samt

i) förbereda utbyggnaden av skyddade utrymmen som avses i 57 § första stycket d) samt bistå fastighetsägaren med att förse anläggningen eller byggnaden med sådana utrymmen.

2 mom. Därest åtgärd, som avses i 1 mom. b) och d), enligt organisationsplanen hänför sig till flera kommuner, skall den kommun länsstyrelsen bestämmer vidtagna åtgärden och förskjuta kostnaderna därför.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

framställning förordna, hur fördelningen skall ske. Sådan framställning skall göras sist inom tre månader efter det kommun anmodats erlägga sin kostnadsandel eller, om framställningen göres av kommun, som förskjutit kostnaderna, efter utgången av det kalenderår, under vilket desamma förskjutits. Till den kommun, som förskjutit kostnaderna, hava övriga kommuner att i överensstämmelse med fördelning som nu sagts utgiva på dem belöpande andelar.

Vad i andra stycket stadgas skall äga motsvarande tillämpning beträffande sådan i 1 mom. g) avsedd kostnad som uppkommit under civilförsvarsberedskap och hänför sig till ändamål, vilket angivits i organisationsplanen såsom gemensamt för flera kommuner, samt beträffande förlust i anledning av skada å kommun tillhörig materiel eller annan egendom, som jämlikt 1 mom. h) under civilförsvarsberedskap ställts till *civilförsvarets* förfogande för ändamål som nu sagts.

Vad i andra stycket stadgas skall äga motsvarande tillämpning beträffande sådan i 1 mom. g) avsedd kostnad som uppkommit under civilförsvarsberedskap och hänför sig till ändamål, vilket angivits i organisationsplanen såsom gemensamt för flera kommuner, samt beträffande förlust i anledning av skada å kommun tillhörig materiel eller annan egendom, som jämlikt 1 mom. h) under civilförsvarsberedskap ställts till *civilförsvarsorganisationens* förfogande för ändamål som nu sagts.

41 §

1 mom.¹⁰ I varje kommun *skola de kommunen med avseende å civilförsvaret ävilande uppgifterna* handhavas av en civilförsvarsnämnd, om ej annat följer av andra stycket eller av sådant beslut som avses i 3 kap. 14 § kommunallagen (1977: 179).

Kommunfullmäktige äger uppdraga åt annan nämnd än civilförsvarsnämnden att upprätta *skyddsrumspan* och att lämna besked enligt 32 § och godkännande enligt 33 a §. *Har enligt 23 § överlämnats åt kommunen att antaga skyddsrumspan, fattas beslutet härom* av kommunfullmäktige.

Kommun får tillsätta särskild civilförsvarsnämnd eller uppdraga åt annan nämnd att vara civilförsvarsnämnd. Har så ej skett är kommunstyrelsen civilförsvarsnämnd. *Under civilförsvarsberedskap får regeringen förordna, att särskild civilförsvarsnämnd skall tillsättas.*

1 mom. I varje kommun *skall den planläggning och de andra förberedelser som enligt denna lag ankommer på kommunen* handhavas av en civilförsvarsnämnd, om ej annat följer av andra stycket eller av sådant beslut som avses i 3 kap. 14 § kommunallagen (1977: 179).

Kommunfullmäktige äger uppdraga åt annan nämnd än civilförsvarsnämnden att upprätta *de civilförsvarsplaner som avses i 10 b § samt* lämna besked enligt 32 § och godkännande enligt 33 a §. *Beslut om antagande av civilförsvarsplanerna* fattas av kommunfullmäktige.

Kommun får tillsätta särskild civilförsvarsnämnd eller uppdraga åt annan nämnd att vara civilförsvarsnämnd. Har så ej skett är kommunstyrelsen civilförsvarsnämnd.

¹⁰ Senaste lydelse 1983: 334.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

41 a §.

I varje kommun skall den ledning av civilförsvarsverksamheten som ankommer på kommunen under civilförsvarsberedskap utövas av kommunstyrelsen.

Under kommunstyrelsen leds civilförsvarsverksamheten av civilförsvarschefen.

Det ankommer på civilförsvarschefen att

1. vidta åtgärder för varning och räddning,

2. genomföra kommunstyrelsens beslut i fråga om befolkningsflyttningar,

3. utöva den ledning av civilförsvarsverksamheten som kommunstyrelsen bestämmer,

4. bereda ärenden om civilförsvarsverksamheten för beslut av kommunstyrelsen,

5. samverka med andra myndigheter samt organisationer och företag som berörs av civilförsvarsverksamhet inom kommunen.

42 §¹¹

För kostnad, som kommun fått vidkännas på grund av åtgärd enligt 40 § 1 mom. b), c) eller e) eller 54 § första stycket eller för vård och underhåll av de i 40 § 1 mom. c) nämnda anordningarna, äger kommunen erhålla ersättning av statsmedel, i den mån kostnaden kan anses skälig. Vid ersättningens bestämmande skall hänsyn i skälig utsträckning tagas till det värde som åtgärden kan ha för anläggningens eller byggnadens användning i fred.

För kostnad, som kommun fått vidkännas på grund av åtgärd enligt 40 § 1 mom. b), c), e) eller i) eller 54 § första stycket eller för vård och underhåll av de i 40 § 1 mom. c) nämnda anordningarna, äger kommunen erhålla ersättning av statsmedel, i den mån kostnaden kan anses skälig. Vid ersättningens bestämmande skall hänsyn i skälig utsträckning tagas till det värde som åtgärden kan ha för anläggningens eller byggnadens användning i fred.

Innan medel finns tillgängliga för beräknad ersättning får skyldighet för kommun att vidtaga åtgärd enligt 40 § 1 mom. b) eller c) ej göras gällande mot kommunen.

Ersättningen bestäms och betalas ut av regeringen eller myndighet som regeringen utser.

Kommunen har rätt att erhålla förskott på ersättningen i enlighet med de närmare föreskrifter som regeringen meddelar.

¹¹ Senaste lydelse 1984: 271.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

44 §

Tillhandahåller kommun lokaler för civilförsvarets administration, för förvaring av materiel eller utrustning för civilförsvaret eller för annan civilförvarsutbildning än sådan som avser det egna civilförvarsområdets personal, skall skälig ersättning därför utgivas av statsmedel.

Kommunen har rätt till ersättning av statsmedel även för andra kostnader för civilförvarsverksamheten än som anges i 42 §. Vad nu sagts gäller dock inte kostnader som avses i 40 § 1 mom. g).

Ersättningen bestäms och betalas ut av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

45 §

Har kommunalt anställd personal, tillhörande det allmänna civilförsvaret, jämlikt 8 § tagits i anspråk för uppgifter som ej röra det egna civilförvarsområdet, äger kommunen av statsmedel erhålla skälig gottgörelse för avlöning och annan ersättning, som kommunen till följd av bestämmelserna i 20 § utgivit för tjänstgöringen.

Om under högsta civilförvarsberedskap materiel eller annan egendom, som kommun enligt gällande organisationsplan ställt till allmänna civilförsvarets förfogande, avsevärt skadats på grund av fientlig verksamhet eller ock under användning utom det egna civilförvarsområdet, äger kommunen erhålla skälig gottgörelse av statsmedel.

Gottgörelse enligt denna paragraf bestäms av länsstyrelsen i det län, där den ersättningsberättigade kommunen är belägen.

Har kommunalt anställd personal, tillhörande civilförvarsorganisationen, jämlikt 8 § tagits i anspråk för uppgifter som ej rör den egna kommunen, äger kommunen av statsmedel erhålla skälig gottgörelse för avlöning och annan ersättning, som kommunen enligt 40 § 1 mom. g) utgivit för tjänstgöringen.

Ersättningen bestäms och betalas ut av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

7 kap. Fastighetsägarna och civilförsvaret, m.m.

7 kap. Fastighetsägarna och civilförvarsverksamheten, m.m.

54 §

Skall en ledningscentral eller annan skyddad uppehållsplats för det allmänna civilförsvaret enligt gällande organisationsplan anordnas i anläggning eller byggnad eller på mark, som äges eller nyttjas av annan än kommun, må länsstyrelsen medgiva honom att i stället för

Skall en ledningscentral eller annan skyddad uppehållsplats för civilförvarsorganisationen utom verkskyddet enligt gällande organisationsplan anordnas i anläggning eller byggnad eller på mark, som äges eller nyttjas av annan än kommun, får länsstyrelsen medgiva ho-

Nuvarande lydelse

kommunen inrätta och utrusta uppehållsplatsen, därest det kan ske utan olägenhet för frågans ordnande. Anordnaren äger för sådant fall att enligt de allmänna föreskrifter regeringen meddelar av kommunen utfå den del av anläggningskostnaden, som överstiger skäligt freds användningsvärde. Fördelningen av kostnaden i fall som här avses bestämmes av länsstyrelsen.

Skall åtgärd enligt 40 § 1 mom. c) vidtagas i sådan anläggning eller byggnad eller på sådan mark som äges eller nyttjas av annan än kommun, må länsstyrelsen medgiva honom att i stället för kommunen vidtaga åtgärden, därest det kan ske utan olägenhet för frågans ordnande. Den som vidtager åtgärden äger erhålla ersättning av statsmedel för skäliga kostnader.

57 §

Ägare av anläggning eller byggnad är pliktig

a) att vidtaga erforderliga anordningar för alarmering av dem som vistas i eller vid anläggningen eller byggnaden;

b) att vidtaga erforderliga anordningar för mörkläggnings av anläggningen eller byggnaden;

c) att, om det finnes vara av särskild betydelse att anläggningen eller byggnaden maskeras, under civilförsvarsberedskap tåla eller vidtaga sådan härför erforderlig åtgärd, som anbefalles av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer;

d) att, enligt vad regeringen eller myndighet som regeringen utser därom förordnar, *förbereda och under civilförsvarsberedskap* förse anläggningen eller byggnaden med skyddat utrymme, *i vilket de som vistas i anläggningen eller byggnaden kunna beredas* skäligt skydd mot radioaktiv strålning, kemiska stridsmedel samt splitter och byggnadsras; samt

e) att, om skyddsrum finnes i anläggningen eller byggnaden, under civilförsvarsberedskap upplåta detta åt befolkningen enligt vad som föreskrives av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

Är anläggningen eller byggnaden helt eller delvis upplåten till annan, skall i fråga om skyldighet som an-

Föreslagen lydelse

nom att i stället för kommunen inrätta och utrusta uppehållsplatsen, därest det kan ske utan olägenhet för frågans ordnande. Anordnaren äger för sådant fall att enligt de allmänna föreskrifter regeringen meddelar av kommunen utfå den del av anläggningskostnaden, som överstiger skäligt freds användningsvärde. Fördelningen av kostnaden i fall som här avses bestämmes av länsstyrelsen.

d) att, enligt vad regeringen eller myndighet som regeringen utser därom förordnar, förse anläggningen eller byggnaden med skyddat utrymme, *som skall ge* skäligt skydd mot radioaktiv strålning, kemiska stridsmedel samt splitter och byggnadsras; samt

e) att, om skyddsrum *eller skyddat utrymme* finnes i anläggningen eller byggnaden, under civilförsvarsberedskap upplåta detta åt befolkningen enligt vad som föreskrives av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

Är anläggningen eller byggnaden helt eller delvis upplåten till annan, skall i fråga om skyldighet som an-

Nuvarande lydelse

gives under b) och d) ägaren vara ansvarig för anskaffning och tillpassning av materielen ävensom för anskaffning och uppsättning av anordningar för dess anbringande, medan innehavaren skall svara för materielens anbringande och övriga åtgärder för dess användning. Vad under c) eller e) stadgas skall gälla jämväl innehavare.

Föreslagen lydelse

gives under b) ägaren vara ansvarig för anskaffning och tillpassning av materielen ävensom för anskaffning och uppsättning av anordningar för dess anbringande, medan innehavaren skall svara för materielens anbringande och övriga åtgärder för dess användning. Vad under c) eller e) stadgas skall gälla jämväl innehavare.

För åtgärd enligt d) har ägaren rätt till ersättning av statsmedel för skäligen kostnader. Ersättningen bestäms och betalas ut av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

58 §

Har byggnad, som användes eller lämpligen kan användas för bostadsändamål, skadats genom fientlig verksamhet, är byggnadens ägare eller innehavare under högsta civilförsvarsberedskap pliktig att följa de föreskrifter i fråga om byggnadens iordningställande, som meddelas av länsstyrelsen eller civilförsvarschefen. Ej må dock någon åläggas att ombesörja åtgärd, som skulle medföra oskälig kostnad eller väsentlig olägenhet för honom.

Har byggnad, som användes eller lämpligen kan användas för bostadsändamål, skadats genom fientlig verksamhet, är byggnadens ägare eller innehavare under högsta civilförsvarsberedskap pliktig att följa de föreskrifter i fråga om byggnadens iordningställande, som meddelas av länsstyrelsen eller kommunen. Ingen får dock åläggas att ombesörja åtgärd, som skulle medföra oskälig kostnad eller väsentlig olägenhet för honom.

59 §

Har beslut meddelats om utrymning av visst område, åligger det envar, som omfattas av beslutet, att följa de särskilda föreskrifter, som utfärdas i anledning härav.

Har beslut meddelats om utrymning av eller omflyttning inom visst område, åligger det envar, som omfattas av beslutet, att följa de särskilda föreskrifter, som utfärdas i anledning härav.

Den som inom området driver sjukhus, barnhem, ålderdomshem eller annan vårdanstalt är skyldig att utan ersättning tillhandahålla civilförsvarsmyndighet utrustning, som efter utrymningen icke erfordras för anstaltens verksamhet inom området, för förläggning, i vilken personer från anstalten skola inkvarteras.

Om skyldighet att upplåta bostad för inkvartering föreskrivs i lagen (1964:64) om skyldighet att upplåta inkvarteringsbostad i krig m.m.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

65 §¹²

Civilförsvarsmyndigheten får besikta en anläggning eller byggnad för att ta reda på vilka åtgärder som har vidtagits eller bör vidtas där till skydd mot skada av fientlig verksamhet eller för att se om anläggningen eller byggnaden lämpligen kan användas för *civilförsvaret*.

Kommunen får besikta en anläggning eller byggnad för att ta reda på om skyddsrum bör anordnas eller förberedas inom anläggningen eller byggnaden eller för att kunna kontrollera skyddsrummen enligt 40 § 1 mom. e).

Civilförsvarsmyndigheten får besikta en anläggning eller byggnad för att ta reda på vilka åtgärder som har vidtagits eller bör vidtas där till skydd mot skada av fientlig verksamhet eller för att se om anläggningen eller byggnaden lämpligen kan användas för *civilförsvarsverksamheten*.

Kommunen får besikta en anläggning eller byggnad för att ta reda på om skyddsrum *eller skyddade utrymmen* bör anordnas eller förberedas inom anläggningen eller byggnaden eller för att kunna kontrollera skyddsrummen enligt 40 § 1 mom. e).

66 §

Det åligger envar att vid förfrågan av vederbörlig myndighet lämna upplysning, huruvida och till vilken myckenhet han innehar egendom som kan komma att erfordras för *civilförsvaret* eller bli föremål för åtgärd enligt denna lag.

Vägrar någon att lämna begärd upplysning eller finnes skäligen anledning misstänka att han söker vilseleda myndighet rörande förhållanden, om vilka upplysning begärts, *må* under civilförsvarsberedskap hans kontor, lagerlokal eller annan lägenhet, varöver han förfogar, undersökas och hans handelsböcker och affärshandlingar granskas. Vid sådan undersökning skall vad i 28 kap. rättegångsbalken är stadgat om husrannsakan gälla i tillämpliga delar, varvid länsstyrelsen eller *civilförsvarschefen* skall utöva den befogenhet, som vid husrannsakan tillkommer undersökningsledaren, åklagaren eller rätten.

8 kap. Förfoganderätt för *civilförsvarets* behov

Det åligger envar att vid förfrågan av vederbörlig myndighet lämna upplysning, huruvida och till vilken myckenhet han innehar egendom som kan komma att erfordras för *civilförsvarsverksamheten* eller bli föremål för åtgärd enligt denna lag.

Vägrar någon att lämna begärd upplysning eller finnes skäligen anledning misstänka att han söker vilseleda myndighet rörande förhållanden, om vilka upplysning begärts, *får* under civilförsvarsberedskap hans kontor, lagerlokal eller annan lägenhet, varöver han förfogar, undersökas och hans handelsböcker och affärshandlingar granskas. Vid sådan undersökning skall vad i 28 kap. rättegångsbalken är stadgat om husrannsakan gälla i tillämpliga delar, varvid länsstyrelsen eller *kommunen* skall utöva den befogenhet, som vid husrannsakan tillkommer undersökningsledaren, åklagaren eller rätten.

8 kap. Förfoganderätt för *civilförsvarsorganisationens* behov

¹² Senaste lydelse 1984: 273.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

68 §¹³

Civilförsvarschef och *länsstyrelse* äga under civilförvarsberedskap genom förfogande som avses i 5 § första stycket 1 och 2 förfogandelagen (1978:262) taga i anspråk markområden, byggnader, utrymmen, livsmedel, transportmedel, utrustningspersedlar, materiel och annan egendom, som innehaves av annan än staten, därest det finnes erforderligt för att *statlig civilförsvarsuppgift* skall kunna fullgöras och överenskommelse om egendomens avstående ej kan träffas tillräckligt skyndsamt. *Civilförsvarschef* och *länsstyrelse* äga härvid endast taga i anspråk sådan egendom, som finnes inom deras verksamhetsområde. Om särskilda skäl föreligga, får dock *länsstyrelse* eller, efter *länsstyrelsens* medgivande, *civilförsvarschef* taga i anspråk motordrivna fordon, släpfordon och motorredskap utom området, om de enligt vad därom föreskrives *ha* uttagits för *civilförsvarets* behov.

Ianspråktagande enligt första stycket av byggnad eller del därav för inkvartering av vårdbehövande i särskild förläggning ävensom ianspråktagande av utrustning, som erfordras för sådan förläggning, må bestå intill två veckor från det att driften av förläggningen upphört att vara en civilförsvarsuppgift.

I den mån det prövas nödigt för fullgörande av kommuns skyldigheter enligt 40 § 1 mom. b) och c) att egendom tages i anspråk för kommuns räkning, skall vad i första stycket sägs äga motsvarande tillämpning såvitt gäller egendom, som finnes inom kommunen. Vad sålunda stadgats skall i fråga om utförande av byggnadsanordning gälla jämväl under tid, då civilför-

Kommunen och *länsstyrelsen* får under civilförvarsberedskap genom förfogande som avses i 5 § första stycket 1 och 2 förfogandelagen (1978:262) taga i anspråk markområden, byggnader, utrymmen, livsmedel, transportmedel, utrustningspersedlar, materiel och annan egendom, som innehaves av annan än staten, därest det finnes erforderligt för att *civilförsvarsverksamheten* skall kunna fullgöras och överenskommelse om egendomens avstående ej kan träffas tillräckligt skyndsamt. *Kommunen* och *länsstyrelsen* får härvid endast taga i anspråk sådan egendom, som finnes inom deras verksamhetsområde. Om särskilda skäl föreligga, får dock *länsstyrelsen* eller, efter *länsstyrelsens* medgivande, *kommunen* taga i anspråk motordrivna fordon, släpfordon och motorredskap utom området, om de enligt vad därom föreskrives *har* uttagits för *civilförsvarsorganisationens* behov.

I den mån det prövas nödigt för fullgörande av kommuns skyldigheter enligt 40 § 1 mom. b), c) och i) att egendom tages i anspråk för kommuns räkning, skall vad i första stycket sägs äga motsvarande tillämpning såvitt gäller egendom, som finnes inom kommunen. Vad sålunda stadgats skall i fråga om utförande av byggnadsanordning gälla jämväl under tid, då civilför-

¹³ Senaste lydelse 1978: 263.

Nuvarande lydelse

svarsberedskap icke råder; förfoganderätten *må* härvid dock endast utövas av länsstyrelsen.

Föreslagen lydelse

svarsberedskap icke råder; förfoganderätten *får* härvid dock endast utövas av länsstyrelsen.

73 §¹⁴

Har under tid, då civilförsvarsberedskap icke råder, egendom tagits i anspråk jämlikt 68 § *tredje* stycket andra meningen eller har i anslutning härtill åtgärd vidtagits jämlikt 12 § förfogandelagen (1978:262), bestämmes ersättning med tillämpning av expropriationslagen (1972:719).

Ersättning gäldas, om egendomen tagits i anspråk för kommuns räkning, av kommunen och eljest av staten. *Vid fortsatt ianspråktagande enligt 68 § andra stycket gäldas ersättningen av staten.*

Har under tid, då civilförsvarsberedskap icke råder, egendom tagits i anspråk jämlikt 68 § *andra* stycket andra meningen eller har i anslutning härtill åtgärd vidtagits jämlikt 12 § förfogandelagen (1978:262), bestämmes ersättning med tillämpning av expropriationslagen (1972:719).

Ersättning gäldas, om egendomen tagits i anspråk för kommuns räkning, av kommunen och eljest av staten.

77 §¹⁵

Uteblir någon utan anmänt laga förfall från *tjänstgöring i civilförsvaret*, som jämlikt denna lag åvilar honom och vartill han blivit kallad i vederbörlig ordning, eller avviker någon olovligen därifrån, *må* han på framställning av länsstyrelsen eller *civilförsvarschefen* omedelbart hämtas på egen bekostnad genom polismyndighetens försorg. Detsamma skall gälla om civilförsvarspliktig utan anmänt laga förfall underlåter att efterkomma jämlikt 18 § utfärdad kallelse till personlig inställelse.

Uteblir någon utan anmänt laga förfall från *civilförsvartjänstgöring*, som jämlikt denna lag åvilar honom och vartill han blivit kallad i vederbörlig ordning, eller avviker någon olovligen därifrån, *får* han på framställning av länsstyrelsen eller *kommunen* omedelbart hämtas på egen bekostnad genom polismyndighetens försorg. Detsamma skall gälla om civilförsvarspliktig utan anmänt laga förfall underlåter att efterkomma jämlikt 18 § utfärdad kallelse till personlig inställelse.

78 §

Är någon jämlikt 15 § eller bestämmelse i 4, 6 eller 7 kap. eller föreskrift, som meddelats med stöd av dylik bestämmelse, eller jämlikt 80 § andra stycket skyldig att fullgöra något och underlåter han det, *äger* länsstyrelsen förelägga honom lämpligt vite. Länsstyrelsen *må* ock i sådant fall lämna erforderlig hand-

Är någon jämlikt 15 § eller bestämmelse i 2 a, 4, 6 eller 7 kap. eller föreskrift, som meddelats med stöd av dylik bestämmelse, eller jämlikt 80 § andra stycket skyldig att fullgöra något och underlåter han det, *får* länsstyrelsen *eller kommunen*, om denna har att besluta i saken, förelägga honom lämpligt

¹⁴ Senaste lydelse 1978:263.

¹⁵ Senaste lydelse 1977:111.

Nuvarande lydelse

räkning eller ombesörja föreskriven åtgärd samt uttaga kostnaden härför av den försumlige, i den mån han icke på grund av stadgande i denna lag är berättigad till ersättning för kostnaden.

Föreslagen lydelse

vite. Länsstyrelsen får också i sådant fall lämna erforderlig handräkning eller ombesörja föreskriven åtgärd samt uttaga kostnaden härför av den försumlige, i den mån han icke på grund av stadgande i denna lag är berättigad till ersättning för kostnaden.

81 §

Till böter eller fängelse i högst ett år eller, om brottet begåtts under högsta civilförsvarsberedskap och är att anse som grovt, till fängelse i högst två år dömes

1. den som är civilförsvarspliktig eller eljest inskriven i *civilförsvaret* och som, i avsikt att undandraga sig sina skyldigheter, underlåter att efter vederbörlig kallelse inställa sig till *tjänstgöring i civilförsvaret* eller eljest olovligen undanhåller sig *därifrån*;

2. den som under *tjänstgöring i civilförsvaret* vägrar att åtlyda vad vederbörande befäl under tjänsten befallt honom rörande denna eller som eljest under *tjänstgöring i civilförsvaret* uppsåtligen eller av oaktsamhet, som ej är ringa, åsidosätter vad som åligger honom enligt reglementen, instruktioner eller andra allmänna bestämmelser eller särskilda föreskrifter;

3. den som uppsåtligen lämnar oriktig uppgift om förhållande, varom han enligt 15 § eller 47 § första stycket e) är pliktig att lämna upplysning;

4. den som i strid mot *föreskriften i 19 §* eller särskilt meddelat bortflyttningsförbud lämnar sin vistelseort *ävensom* den som överträder särskilt meddelat inflyttningsförbud;

5. den som uppenbart vanvårdar materiel, utrustning eller annan egendom, som han mottagit av civilförsvarsmyndighet för förvaring;

6. den som utan skäligen anledning vägrar att låta civilförsvarsmyndighet eller kommun besiktiga anläggning eller byggnad efter vad i 65 § sägs;

7. den som vid förfrågan jämlikt 66 § vägrar att lämna upplysning eller som vid sådan förfrågan eller i samband med undersökning eller granskning som avses i nämnda paragraf söker vilseleda myndighet rörande förhållande, som avses i samma paragrafs första stycke;

1. den som är civilförsvarspliktig eller eljest inskriven i *civilförsvarsorganisationen* och som, i avsikt att undandraga sig sina skyldigheter, underlåter att efter vederbörlig kallelse inställa sig till *civilförsvartjänstgöring* eller eljest olovligen undanhåller sig *från tjänstgöring*;

2. den som under *civilförsvartjänstgöring* vägrar att åtlyda vad vederbörande befäl under tjänsten befallt honom rörande denna eller som eljest under *civilförsvartjänstgöring* uppsåtligen eller av oaktsamhet, som ej är ringa, åsidosätter vad som åligger honom enligt reglementen, instruktioner eller andra allmänna bestämmelser eller särskilda föreskrifter;

4. den som i strid mot särskilt meddelat bortflyttningsförbud lämnar sin vistelseort *eller* som överträder särskilt meddelat inflyttningsförbud;

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8. den som med vetskap om att civilförsvarsmyndighet jämlikt 8 kap. beslutat taga i anspråk egendom, som innehaves av honom, vägrar eller försummar att behörigen eller i rätt tid tillhandahålla myndigheten egendomen eller genom att avhända sig egendomen eller på annat sätt omöjliggöra egendomens tagande i anspråk; samt

9. den som eljest åsidosätter föreskrift, som meddelats med stöd av bemyndigande i denna lag, eller föreläggande eller liknande beslut, som meddelats enligt lagen eller enligt föreskrift som nyss sadet, dock ej om därmed avses åliggande, för vars fullgörande vite kan föreläggas enligt 78 §.

Har någon övertygats om gärning, som enligt denna paragraf är belagd med straff, må rätten, i den mån det finnes skäligt, förklara egendom, som undanhållits genom gärningen, förverkat. I stället för egendomen kan dess värde förklaras förverkat.

83 §¹⁶

Över beslut av *civilförsvarschef* eller polismyndighet i ärende, som avses i denna lag, må besvär anföras hos länsstyrelsen, om ej annat följer av 69 §. *Talan mot kommunal myndighets beslut enligt 27 och 32 §§ föres hos länsstyrelsen genom besvär.*

Mot länsstyrelsens beslut om kostnadsfördelning enligt 49 eller 54 §, om ersättning enligt 53, 55 a eller 56 § eller om föreläggande av vite vid underlåtenhet att fullgöra skyldighet enligt 15 § föres talan hos kammarrätten genom besvär. I samma ordning föres talan mot beslut, som länsstyrelse enligt denna lag eller med stöd därav utfärdade bestämmelser i särskilt fall meddelat om föreläggande, föreskrift, tillstånd eller godkännande i vad angår inrättande, utrustning, vård eller underhåll av eller andra åtgärder i fråga om skyddsrum, dock ej beslut enligt 31 §.

I övrigt föres talan mot länsstyrelsens beslut enligt denna lag hos regeringen genom besvär, om ej annat följer av 69 §. Detsamma gäller i fråga om talan mot civilförsvarsstyrelsens beslut enligt lagen.

Talan *må* icke föras mot beslut, som meddelats enligt 19, 33 a, 34, 35, 37 eller 58 §.

Över beslut av *kommun* eller polismyndighet i ärende, som avses i denna lag, *får* besvär anföras hos länsstyrelsen, om ej annat följer av 69 §.

Mot länsstyrelsens beslut om kostnadsfördelning enligt 54 §, om ersättning enligt 53, 55 a eller 56 § eller om föreläggande av vite vid underlåtenhet att fullgöra skyldighet enligt 15 § föres talan hos kammarrätten genom besvär. I samma ordning föres talan mot beslut, som länsstyrelse enligt denna lag eller med stöd därav utfärdade bestämmelser i särskilt fall meddelat om föreläggande, föreskrift, tillstånd eller godkännande i vad angår inrättande, utrustning, vård eller underhåll av eller andra åtgärder i fråga om skyddsrum, dock ej beslut enligt 31 §.

Talan *får* icke föras mot beslut, som meddelats enligt 33 a, 34, 35, 37 eller 58 §.

¹⁶ Senaste lydelse 1984: 271.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

Under högsta civilförsvarsberedskap så ock eljest när särskilda skäl äro därtill må myndighet, som meddelat beslut enligt denna lag, förordna att beslutet omedelbart skall lända till efterrättelse.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

Med tillämpning av de nya bestämmelserna från och med den 1 januari 1985 skall dock dels den planläggning som anges i 2 a kap. genomföras så att planerna är upprättade och antagna före utgången av år 1986, dels kommunerna för planläggningen ha rätt till ersättning.

2 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1964: 63) om kommunal beredskap**

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1964: 63) om kommunal beredskap¹

dels att 3 § skall upphöra att gälla,

dels att i 2 § ordet "civilförsvarets" skall bytas ut mot "civilförsvarsorganisationens",

dels att 6, 7, 14 och 16 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***6 §**

Det åligger kommun och landstingskommun att redan i fredstid vidtaga de förberedelser som erfordras för att kommunen eller landstingskommunen skall kunna såväl fullgöra sina uppgifter enligt 1, 2 och 4 §§ samt 5 § första stycket denna lag som upprätthålla eller utöva annan för totalförsvaret viktig verksamhet, vilken åligger kommunen eller landstingskommunen enligt särskild lag eller författning eller eljest bedrivs av kommunen eller landstingskommunen.

I den mån det inte följer av särskilda bestämmelser åligger det kommun och landstingskommun att redan i fredstid vidtaga de förberedelser som erfordras för att kommunen eller landstingskommunen skall kunna såväl fullgöra sina uppgifter enligt 1, 2 och 4 §§ samt 5 § första stycket denna lag som upprätthålla eller utöva annan för totalförsvaret viktig verksamhet, vilken åligger kommunen eller landstingskommunen enligt särskild lag eller författning eller eljest bedrivs av kommunen eller landstingskommunen.

Kommun eller landstingskommun, som ombesörjer distribution av gas, värme, vatten eller elektricitet eller ombesörjer renhållning eller ansvarar för samfärdsleder, kommunikationer eller avlopp eller som utövar annan därmed jämförlig verksamhet, skall även vidtaga förberedelser för att verksamheten i erforderlig omfattning skall kunna återupptagas efter krigsskador.

¹ Lagen omtryckt 1977: 417.

Nuvarande lydelse

Efter länsstyrelsens förordnande *äro* kommun och landstingskommun skyldiga att vidtaga reservanordningar för gas-, vatten- och elektricitetsförsörjningen samt de särskilda anordningar eller förberedelser för vattenförsörjningen och den allmänna hälsovården som behövs med hänsyn till planlagd inkvartering i kommunen eller landstingskommunen. I fråga om kommuns skyldighet att vidta reservanordningar som *äro* avsedda uteslutande för *brandförsvarets* försörjning med vatten gäller dock 40 § 1 mom. b) civilförsvarlagen (1960: 74).

Såvitt avser förberedelser enligt andra stycket skola förberedelserna ske under beaktande av den risk för krigsskador, för vilken verksamheten kan antagas vara utsatt.

Föreslagen lydelse

Efter länsstyrelsens förordnande *är* kommun och landstingskommun skyldiga att vidtaga reservanordningar för gas-, vatten- och elektricitetsförsörjningen samt de särskilda anordningar eller förberedelser för vattenförsörjningen och den allmänna hälsovården som behövs med hänsyn till planlagd inkvartering i kommunen eller landstingskommunen. I fråga om kommuns skyldighet att vidta reservanordningar som *är* avsedda uteslutande för *civilförsvarsverksamhetens* försörjning med vatten gäller dock 40 § 1 mom. b) civilförsvarlagen (1960: 74).

7 §²

Finner länsstyrelsen det erforderligt med hänsyn till beredskapsuppgifternas omfattning eller betydelse i viss kommun eller landstingskommun, att dennas förberedelser redovisas i särskild plan, skall kommunen eller landstingskommunen efter länsstyrelsens förordnande upprätta och anta sådan plan. Vid planläggningen skall kommunen eller landstingskommunen samråda med länsstyrelsen. När planen har antagits; skall den insändas till länsstyrelsen.

Finner länsstyrelsen det erforderligt med hänsyn till beredskapsuppgifternas omfattning eller betydelse i viss kommun eller landstingskommun, att dennas förberedelser redovisas i särskild plan, skall kommunen eller landstingskommunen efter länsstyrelsens förordnande upprätta och anta sådan plan. Vid planläggningen skall kommunen eller landstingskommunen samråda med länsstyrelsen. *Om samordning av planläggningen med den kommunala civilförsvarsplanläggningen finns föreskrifter i 10 b § tredje stycket civilförsvarlagen (1960: 74).* När planen har antagits, skall den insändas till länsstyrelsen.

Länsstyrelsen får förordna om revision av kommunala och landstingskommunala beredskapsplaner, när det påkallas av ändrade förhållanden. Om länsstyrelsen har förordnat om revision av plan, gäller föreskrifterna i första stycket.

² Senaste lydelse 1981: 166.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

14 §

Inom varje län åligger det länsstyrelsen att följa tillämpningen av denna lag. Länsstyrelsen skall därvid tillse att såväl förberedelsearbetet som själva verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt sätt samt samordnas med annan beredskapsplanläggning och försvarsverksamhet.

Under beredskapstillstånd äger länsstyrelsen, om det anses oundgängligt för samordning av försvarsansträngningarna, meddela kommun och landstingskommun förskrift i avseende å verksamhetens bedrivande och inriktning.

När materiel eller personal som är avsedd för kommuns tekniska verksamhet oundgängligen behövs i civilförsvarets räddningsarbete, äger civilförsvarschefen under beredskapstillstånd meddela föreskrifter om inriktningen av kommunens nämnda verksamhet. Detta gäller dock ej i den mån länsstyrelsen enligt andra stycket meddelat föreskrift om samma verksamhet.

16 §³

Har kommun efter förordnande av länsstyrelsen enligt 7 § upprättat särskild plan, har kommunen rätt till statsbidrag med 90 procent eller den större del av planläggningskostnadens belopp som regeringen medger. Planläggningskostnaden skall beräknas efter grunder som regeringen fastställer. Om kommunen gör framställning därom till länsstyrelsen inom två månader från den dag då kommunen fick del av förordnandet om planläggning, skall statsbidraget dock beräknas efter de redovisade planläggningskostnaderna, i den mån dessa kan anses skäligen. Kommun har ej rätt till statsbidrag för revision av beredskapsplan.

Vad i första stycket sägs om kommun tillämpas också i fråga om landstingskommun.

Har kommun efter förordnande av länsstyrelsen enligt 7 § upprättat särskild plan, har kommunen rätt till ersättning av statsmedel, om inte annat följer av tredje stycket.

Till landstingskommun som har upprättat särskild plan enligt 7 § lämnas ersättning av statsmedel med 90 procent av planläggningskostnaden eller den större del som regeringen medger. Planläggningskostnaden skall beräknas efter

³ Senaste lydelse 1981: 166.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

grunder som regeringen fastställer. Efter framställning till länsstyrelsen inom två månader från den dag då landstingskommunen fick del av förordnandet om planläggning beräknas dock ersättningen efter de redovisade planläggningskostnaderna, i den mån kostnaderna kan anses skäliga. För revision av planen lämnas ingen ersättning.

Vad som sägs i andra stycket om landstingskommun tillämpas också på sådana kommuner, som inte tillhör någon landstingskommun, i fråga om planläggningskostnader för hälso- och sjukvården samt annan verksamhet som normalt ombesörjs av landstingskommunen.

Ersättningen bestäms och betalas ut av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Denna lag träder i kraft, såvitt avser 16 §, den 1 januari 1985, och i övrigt den 1 januari 1987.

Motionerna

1984/85:209 av Eric Hägelmark m. fl. (fp) vari yrkas att riksdagen beslutar att kommunernas ansvar för civilförsvarsverksamheten även skall omfatta mobiliseringsplanläggningen och att den föreslagna lagen ändras i enlighet med detta.

1984/85:210 av Per Petersson m. fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen med avslag på propositionens förslag i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om den militära direktivrätten,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om kommunal beredskapsplanering,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om länsstyrelserna.

Utskottet

1982 års försvarsbeslut (prop. 1981/82:102 bil. 2, FöU 18, rskr 374) innebar bl. a. att kommunerna med början senast under budgetåret 1984/85 skall ta över ansvaret för ledningen av civilförsvarsverksamheten på lokal nivå i krig och det planläggningsansvar i fred som hänger samman härmed. Övertagandet skall samordnas med att en hemskyddsorganisation införs och med att arbetet med skyddsplaner påbörjas i kommunerna. Riksdagen har senare beslutat (prop. 1982/83:100 bil. 6, FöU 9, rskr 271) att övergången till kommunal ledning och planläggning i huvudsak skall genomföras under perioden 1984/85–1986/87. Övergången skall påbörjas samtidigt i alla län. Vid övergången skall kraven på beredskap beaktas.

Lagförslagen i proposition 1984/85:49 innebär i en rad avseenden preciseringar som behövs för att riksdagens tidigare beslut skall kunna genomföras. Regeringens förslag bygger på utredningsförslag, främst från den s. k. provplanläggningskommittén (Ds Fö 1983:10 och SOU 1983:68). Provplanläggningskommittén har avslutat sitt arbete med att i juli 1984 avge betänkandet (SOU 1984:57) Kommunerna i totalförsvaret. Betänkandet har nyligen remissbehandlats.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 1987 men börja tillämpas från och med den 1 januari 1985 för att ny planläggning skall kunna göras och kommunerna för planläggningen skall kunna få ersättning av statsmedel. Informations- och utbildningsaktiviteter har påbörjats redan under 1984 och bedrivs nu med bl. a. propositionen som grund.

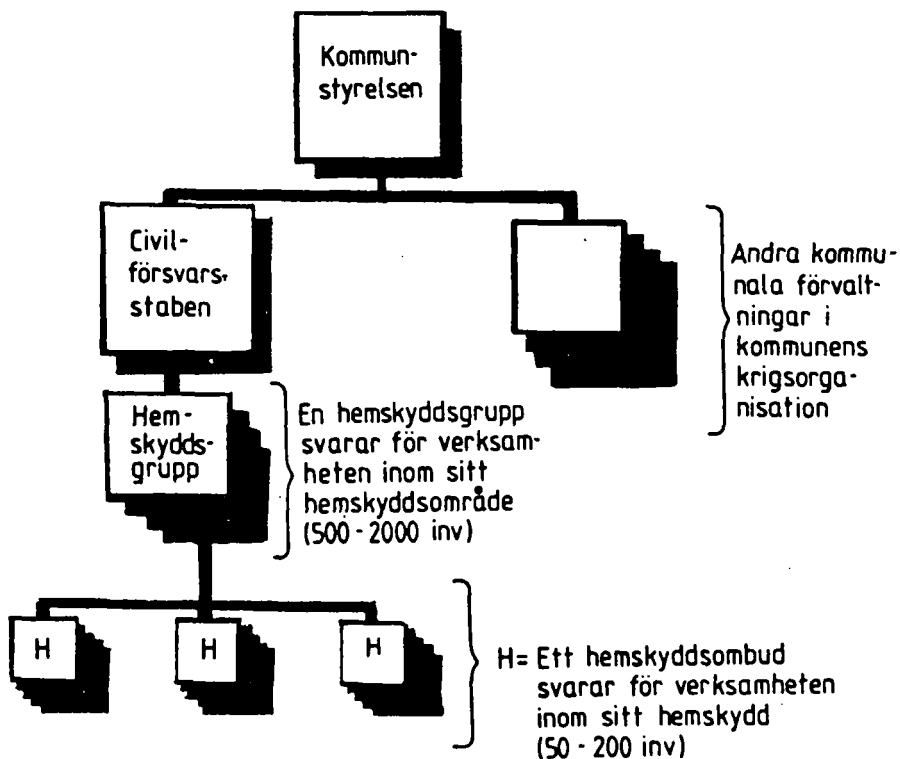
Utskottet har inte något att invända mot regeringens förslag till lagteknisk lösning för att reglera kommunernas nya uppgifter. Som föredragande statsrådet uttalar (s. 36) blir det inom kort nödvändigt med en genomgripande översyn av de författningar som berörs av förslagen.

Beträffande sakinnehållet i propositionen vill utskottet understryka vikten

av att den civilförsvarsplanläggning som kommunen åläggs att utföra i största möjliga utsträckning samordnas med den kommunala beredskapsplanläggningen. Båda slagen av planläggning bör ses som uttryck för kommunens ansvar för sina invånare även i svåra tider. Särskilt kraven på beredskap mot överraskande angrepp gör att utskottet liksom föredragande statsrådet (s. 42) vill framhålla den nära kopplingen mellan den fredstida räddningstjänsten och civilförsvarsverksamheten.

Enligt riksdagsbeslutet 1982 skall hemskydd organiseras för alla människor. Hemskyddsorganisationen skall bygga på en geografisk indelning av kommunerna i hemskyddsområden. Organisationen är avsedd att under beredskap och i krig fungera som en länk mellan invånare och kommunens ledning främst i fråga om civilförsvarsverksamheten men också beträffande andra kommunala myndigheters verksamhet. Varje hemskyddsområde avses bli ett planeringsområde för befolkningskydd i vid bemärkelse. Hemskyddet kan enligt utskottets mening komma att få stor betydelse för det civila försvaret på lokal nivå. Rekrytering och utbildning av s. k. hemskyddsombud avses ske med frivilliga insatser av föreningar inom Sveriges civilförsvarsförbund. Hemskyddsorganisationen illustreras av provplanlägningskommittén på följande sätt.

HEMSKYDDSORGANISATIONEN

I propositionen föreslås (s. 45) att kommunen skall ansvara för följande fredstida civilförsvarsplanläggning:

- Plan för kommunens övergripande ledning av verksamheten under beredskap och i krig (ledningsplan),
- Plan för kommunal information (informationsplan),
- Plan för personal- och underhållstjänst för civilförsvarsorganisationen,
- Skyddsplan, inkl. åtgärdsplaner,
- Räddningsplan för kommunen.

Övrig erforderlig civilförsvarsplanläggning för kommun- och länsnivån föreslås åvila länsstyrelsen. Förslaget överensstämmer med förslag från provplanläggningskommittén utom såvitt avser *mobiliseringsplanläggningen*. Enligt kommittén bör kommunen ansvara för denna. Som skäl härför anger kommittén sammanfattningsvis (Ds Fö 1983:110 s. 129) att ett kommunalt ansvar för mobiliseringsplanläggningen bättre än någon annan lösning tillgodoser kravet på hög beredskap mot överraskande angrepp. Den anser också att mobiliseringsplanläggningens förankring i en lokal ledningsorganisation är av stort värde i den pressade situation som kan råda då mobiliseringen genomförs. Flera remissinstanser – däribland kommuner – anser emellertid att länsstyrelsen bör ansvara för kommunens mobiliseringsplan.

Regeringens förslag till lag om ändring i civilförsvarslagen (10 a §) innebär att kommunens mobiliseringsplan upprättas och antas av länsstyrelsen i samråd med kommunen. Föredragande statsrådet uttalar (s. 47–48) följande i denna fråga.

Underlagen för stora delar av mobiliseringsplanen utgörs av centralt datorproducerat material som ofta måste förnyas. Genomförandet av den planlagda mobiliseringen åvilar civilförsvarsbefäl vilka, som tillägg till sina ordinarie uppgifter, utsetts till mobiliseringschefer medan länsstyrelserna har ansvaret för att genomföra mobiliseringsövningar. Revidering av mobiliseringsplanen före en sådan övning och uppföljning av det som kan komma fram under övningen bör lämpligen också göras av länsstyrelsen. Länsstyrelsen bör därför åtminstone t. v. vara den myndighet som upprättar och ansvarar för mobiliseringsplanen. Kommunerna bör dock medverka i mobiliseringsplanläggningen så till vida att de med underlag som länsstyrelsen lämnar bör vara skyldiga att upprätta en översikt över civilförsvarsorganisationens mobilisering inom kommunen. Denna mobiliseringsöversikt kan bilda underlag för samordning med kommunens egen krigsorganisering och övrig totalförsvarsverksamhet inom kommunen. Översikten bör tas in i ledningsplanen. När ytterligare erfarenheter vunnits kan kommunernas ansvar för mobiliseringsplanläggningen ändras till en omfattning som då kan befinnas vara önskvärd och ändamålsenlig.

I motion 1984/85:209 (fp) yrkas att riksdagen beslutar att kommunernas ansvar för civilförsvarsplanläggningen även skall omfatta mobiliseringsplanläggningen. Motionärerna påpekar att detta föreslogs av provplanläggningskommittén, som var enig om förslaget och hade studerat mobiliseringsplanläggningen särskilt noga genom att låta pröva båda alternativen. Med stöd av

vad kommittén har uttalat anser motionärerna att beredskapen vid överraskande anfall förbättras och lokala förhållanden tillgodoses bättre om kommunerna får ansvaret för mobiliseringsplanläggningen.

Företrädare för civilförsvarsstyrelsen har inför utskottet hävdad att övervägande skäl talar för det alternativ som regeringen föreslår.

Utskottet har för sin del funnit att regeringens förslag när det gäller ansvaret för mobiliseringsplanläggningen innebär en lämplig avvägning. Enligt gällande förutsättningar är det staten som i fredstid rekryterar, utbildar och övar personalen i civilförsvarens enheter (undsättningsplutoner m. m.) samt anskaffar, förrådshåller och underhåller enheternas utrustning. Vid civilförvarsberedskap ställer staten enheterna till kommunens förfogande. Detta talar för att staten, dvs. länsstyrelsen, också planlägger för civilförsvarens enheters mobilisering. Kraven på mobiliseringsplanläggningens aktualitet samt de system och arbetsinsatser som krävs för att ständigt hålla krigsorganisationen aktuell är enligt utskottets mening skäl för att länsstyrelsen t. v. fortsätter att svara för den del av nuvarande mobiliseringsplaner som består av en eller flera s. k. mobiliseringskalendrar. Varje kalender utgör underlag för att genomföra mobilisering av en mobiliseringsenhet och innehåller detaljerade uppgifter om åtgärder, handhavande av viss utrustning, m. m. Liksom föredragande statsrådet anser utskottet att denna planering bör genomföras i samråd med kommunen.

Som motionärerna framhåller bör mobiliseringsplanläggningen vara lokalt förankrad. Det finns därför goda skäl för att den andra delen av nuvarande mobiliseringsplan – mobiliseringsöversikten – i det nya systemet upprättas av kommunen. Mobiliseringsöversikten utgör en samlad redovisning av de väsentligaste delarna av de olika mobiliseringskalendrarna. Översikten behövs för att leda och genomföra mobilisering av civilförsvarsorganisationen inom kommunen men ger också underlag för samordning med kommunens egen krigsorganisation och med övrig totalförsvarsverksamhet inom kommunen. Länsstyrelsen tillhandahåller underlag för att upprätta mobiliseringsöversikten. Denna ingår lämpligen i kommunens ledningsplan.

Sammanfattningsvis stöder utskottet propositionsförslaget att länsstyrelsen även i fortsättningen ansvarar för den del av nuvarande mobiliseringsplan som behåller detta namn och utgörs av en eller flera mobiliseringskalendrar. Planen skall upprättas i samråd med kommunen (10 a §). Motion 1984/85:209 (fp) bör inte bifallas.

Förslaget till lag om ändring i civilförsvarslagen innebär också att man avskaffar den nuvarande bestämmelsen i 9 § om *militär direktivrätt*. Bestämmelsen har följande lydelse.

Om det för nödig samordning av civilförsvaret och försvarsmakten prövas oundgängligt, må regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, överbefälhavaren förordna, att under högsta civilförvarsberedskap militär myndighet må för särskilda fall meddela civilförvarsmyndighet föreskrift om fullgörandet av civilförsvaret åvilande uppgifter.

Regeringens förslag i denna del överensstämmer med förslag av en utredare (Ds Fö 1983:7). Under remissbehandlingen har överbefälhavaren, civilförsvarsstyrelsen och en länsstyrelse hävdats att en militär direktivrätt bör behållas på lokal nivå. Som exempel på områden där en direktivrätt kan behövas anges vägtrafiken och avspärningar. Överbefälhavaren anser att det sannolikt kan uppstå lägen då en samordnad syn inom totalförsvaret inte kan skapas tillräckligt snabbt för att kunna ligga till grund för nödvändiga beslut. Överbefälhavaren och länsstyrelsen förordar att frågan utreds ytterligare.

Föredragande statsrådet uttalar att den militära direktivrätten kan sägas vara tänkt som en nödfallsutväg då det militära försvarets effektivitet äventyras av oenighet mellan militära och civila myndigheter i situationer när direktiv från högre instans inte kan avvaktas. Allteftersom de civila delarna av totalförsvaret har vunnit ökad organisatorisk stadga och hunnit förbereda sig bättre för sin krigstida verksamhet har – uttalar statsrådet vidare – från civilt håll hävdats att den militära direktivrätten saknar berättigande. Med hänvisning till militära vägtrafikkungörelsen (1974:97) och till lagen (1940:358) med vissa bestämmelser till skydd för försvaret m. m. (skyddslagen) anser föredragande statsrådet att behoven av militär direktiv rätt för vägtrafiken och i fråga om rätten att vistas inom stridszoner och liknande områden är tillgodosedda. Hans slutsats blir att den militära direktivrätten sådan den kommer till uttryck i civilförsvarslagen kan avskaffas. Han anser dock att det är angeläget att överbefälhavaren och civilförsvarsstyrelsen i sin planering ägnar ökad uppmärksamhet åt frågan om samverkan på den lokala nivån mellan de militära och de civila delarna av totalförsvaret.

Motion 1984/85:210 (m) behandlar bl. a. den militära direktivrätten. Med åberopande av nämnda remissyttranden anser motionärerna att behovet av militär direktiv rätt på lokal nivå f. n. inte är tillräckligt utrett. Enligt deras uppfattning finns det situationer när en direktiv rätt är att föredra framför de lösningar som anges i propositionen. De anser därför att frågan bör utredas vidare, bl. a. i samband med utredningen (Fö 1982:03) om tillträdesskydd.

Utskottet anser liksom föredragande statsrådet (s. 64–66) att den militära direktivrätten sådan den kommer till uttryck i civilförsvarslagen – dvs. som en rätt gentemot civilförsvarsmyndighet – kan avskaffas. Bestämmelsen tillkom år 1944. Beträffande central och regional nivå råder enighet om att den bör avskaffas. När kommunerna om två år tar över ledningen av civilförsvarsverksamheten på lokal nivå i krig finns hos dem av allt att döma både vilja och förmåga att fatta snabba beslut som kan påkallas av det militära läget. Utskottet delar statsrådets uppfattning att frågan om samverkan på den lokala nivån mellan de civila och militära delarna av försvaret bör ägnas ökad uppmärksamhet. I likhet med vad som har skett på regional nivå bör det vara möjligt att ytterligare befästa en gemensam grundsyn i fred. Motion 1984/85:210 (m) bör inte bifallas i denna del.

Beträffande lagförslagen i övrigt har utskottet inte något att invända.

Enligt utskottets mening kommer utbildning och övningsverksamhet att få mycket stor betydelse för det nya system till vilket lagändringarna lägger en grund.

Motion 1984/85:210 (m) innehåller också ett par yrkanden som inte utgör motförslag till propositionen. Beträffande den kommunala beredskapsplaneringen hävdar motionärerna att staten bör ägna större uppmärksamhet åt behovet av *reservanordningar för den kommunala försörjningen* med el, vatten, avlopp och värme. Motionärerna anser att riksnämnden för kommunal beredskap (RKB) bör ges i uppdrag att i samråd med berörda myndigheter utarbeta förslag för att förbättra driftsäkerheten inom den kommunaltekniska försörjningen under beredskap och i krig. I motionen framhålls också *länsstyrelsernas viktiga roll* i det framtida civilförsvaret. För att kunna utföra sina uppgifter måste länsstyrelserna enligt motionärerna planlägga och genomföra sitt arbete effektivt samt genom omprioriteringar inom myndigheterna ges tillräckliga resurser för sin verksamhet.

Utskottet anser att åtgärder bör vidtas för att så snart som möjligt börja minska sårbarheten inom *den kommunaltekniska försörjningen*. Motionärernas förslag om uppdrag till RKB sammanfaller med förslag av provplanläggningskommittén i dess slutbetänkande (SOU 1984:57 s. 50–54). Betänkandet bereds f. n. i regeringens kansli. Andra förslag med anknytning till detta område är också under beredning. Utskottet syftar här på betänkandet (SOU 1984:69) Säker elförsörjning (s. 51–52) och på förslag till regeringen från överstyrelsen för ekonomiskt försvar (ÖEF) i maj 1984. I syfte att tillgodose behovet av åtgärder för krigsskydd när det gäller fjärrvärme har ÖEF föreslagit vissa lagändringar. ÖEF har också i sin anslagsframställning för budgetåret 1985/86 och i programplanen för perioden 1985–1990 begärt medel för skyddsanordningar till fjärrvärme. Mot denna bakgrund måste förutsättas att regeringen överväger åtgärder på området. Något uttalande av riksdagen enligt motionsförslaget är därför nu inte påkallat.

Även *länsstyrelsernas resurser* för olika uppgifter inom räddningstjänsten och totalförsvaret behandlas av provplanläggningskommittén i dess slutbetänkande (SOU 1984:57 s. 114–116). Såvitt kommittén kunnat finna har varken regeringens eller de centrala uppgiftsställande myndigheternas anspråk på länsstyrelsens (försvarsenhetens) insatser reducerats i förhållande till genomförda personalminskningar. Tvärtom har enligt kommitténs bedömning ytterligare arbetsuppgifter och ett ökat ansvar lagts på länsstyrelserna.

Uppgifter och organisation för länsstyrelsernas försvarsenheter behandlas också av försvarets rationaliseringsinstitut (FRI) i dess rapport Ledningen av det civila försvaret, som lämnades till regeringen i september 1984. I rapporten lämnas förslag (s. 151–156) beträffande försvarsenheternas personalresurser. Rapporten remissbehandlas f. n.

Riksdagen beslutade år 1977 (prop. 1976/77:74, FöU 13, rskr 311) om riktlinjer för omorganisation av länsstyrelsernas försvarsenheter. Regering-

en föreskrev i maj 1978 hur dessa enheter skulle vara organiserade fr. o. m. den 1 juli samma år. Riksdagens beslut innebar att försvarsenheterna totalt skulle få disponera 608 tjänster. Dimensioneringen förutsatte ett betydande datorstöd till försvarsenheterna. Enligt FRI:s nyss nämnda rapport har detta stöd kommit till stånd i endast ringa omfattning. Institutet redovisar att enheterna den 1 juli 1983 sammanlagt disponerade 492 personår. FRI föreslår en personalram om 558 personår.

Länsstyrelsens försvarsverksamhet i fred omfattar den egna krigsorganisationen, civilförsvar, kommunal beredskap, hälso- och sjukvård, veterinärtjänst, psykologiskt försvar, information om totalförsvaret, säkerhet och bevakning, räddningstjänst och ekonomiskt försvar. Länsstyrelsen skall också bevaka att beredskapshänsyn tas i samhällsplaneringen. En beskrivning av den sistnämnda uppgiften lämnas i betänkandet från totalförsvarets chefsnämnd Beredskapshänsyn i samhällsplaneringen (Ds Fö 1984:4 s. 44-45).

Länsstyrelsen har alltså viktiga och mångskiftande försvarsuppgifter. Arbetet med dessa utförs i huvudsak inom försvarsenheten, som självfallet behöver resurser i förhållande till uppgifterna. Utskottet har uttalat sig om försvarsenheternas uppgifter och resurser senast i FöU 1981/82:2 y. Den minskning i fråga om arbetsuppgifter som har bedömts sannolik på sikt blir av allt att döma inte någon realitet under 1980-talet. Försvarsbesluten 1977 och 1982 samt utredningsarbetet under de senaste åren – delvis inriktat på ett nytt försvarsbeslut år 1987 – innebär ambitionsökningar och förändringar för det civila försvaret som till stor del berör länsstyrelserna. De förändringar inom civilförsvarsverksamheten som regeringen föreslår i proposition 1984/85:49 medför ett betydande arbete för dessa, inte minst när det gäller utbildning och övningar.

Mot den angivna bakgrunden instämmer utskottet i syftet med yrkande 3 i motion 1984/85:210. Eftersom regeringen f. n. behandlar utredningsförslag om resurserna för länsstyrelsernas försvarsuppgifter bör riksdagen dock inte nu uttala sig härom. Motionsyrkandet bör alltså inte bifallas.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

1. beträffande *ingressen till lag om ändring i civilförsvarslagen (1960:74)* att riksdagen med bifall till propositionen och med avslag på motion 1984/85:210, yrkande 1 om den militära direktivrätten, antar regeringens förslag,
2. beträffande *10 a och 10 b §§ i lag om ändring i civilförsvarslagen (1960:74)* att riksdagen med bifall till propositionen och med avslag på motion 1984/85:209 om ansvaret för kommunens mobiliseringsplan antar regeringens förslag,
3. beträffande *lag om ändring i civilförsvarslagen (1960:74)* i övrigt att riksdagen antar regeringens förslag,
4. beträffande *lag om ändring i lagen (1964:63) om kommunal beredskap* att riksdagen antar regeringens förslag,

5. beträffande *kommunernas försörjning med el, vatten, avlopp och värme* att riksdagen avslår motion 1984/85:210, yrkande 2,
6. beträffande *länsstyrelsernas uppgifter och resurser för civilförsvarsverksamheten* att riksdagen avslår motion 1984/85:210, yrkande 3.

Stockholm den 4 december 1984

På försvarsutskottets vägnar

OLLE GÖRANSSON

Närvarande: Olle Göransson (s), Gunnar Björk i Gävle (c), Åke Gustavsson (s), Olle Aulin (m), Mats Olsson (s), Anita Bråkenhielm (m), Eric Hägelmark (fp), Inge Carlsson (s), Ingvar Björk (s), Iréne Vestlund (s), Anders Svärd (c), Nils T. Svensson (s), Erik Olsson (m), Barbro Evermo (s) och Sten Andersson i Malmö (m).

Reservationer

1. Den militära direktivrätten enligt civilförsvarslagen (1960:74)

Gunnar Björk i Gävle (c), Olle Aulin (m), Anita Bråkenhielm (m), Anders Svärd (c), Erik Olsson (m) och Sten Andersson i Malmö (m) anser

dels att den del av utskottets anförande som på s. 34 börjar "Utskottet anser" och slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen att den militära direktivrätten enligt 9 § civilförsvarslagen kan avskaffas såvitt gäller central och regional nivå. Beträffande den lokala nivån är frågan mer komplicerad. När kommunerna om två år tar över ledningen av civilförsvarsverksamheten på lokal nivå finns hos dem av allt att döma både vilja och förmåga att fatta snabba beslut som kan påkallas av det militära läget. Invändningarna i remissvar från bl. a. överbefälhavaren och civilförsvarsstyrelsen motiverar emellertid ytterligare utredning rörande lägen då en militär chef inte hinner samråda med en civilförsvarsmyndighet eller en polismyndighet. Enligt utskottets mening kan inte uteslutas att det finns ett behov att låta en militär chef vända sig direkt till civilpersoner. I områden som utsätts för fientligt anfall eller som omedelbart berörs av egna militära operationer kan det t. ex. finnas behov för en lokal militär chef att meddela föreskrifter om civilförsvarsverksamhetens inriktning så att militära operationer inte fördröjs eller försvåras. Det råder enligt utskottets mening osäkerhet om de författningar som föredragande statsrådet hänvisar till ger tillräckliga möjligheter att tillgodose sådana behov. Liksom motionärerna anser utskottet att frågan bör utredas vidare, t. ex. i samband med utredningen om tillträdesskydd. Innan en utredning har genomförts bör bestämmelsen inte avskaffas.

Fortsatta överväganden om en militär direktiv- eller föreskriftsrätt på lokal nivå torde kunna slutföras i sådan tid att en ändring eller ett avskaffande av 9 § civilförvarslagen kan träda i kraft den 1 januari 1987, dvs. vid samma tidpunkt som föreslås i propositionen.

Utskottet anser alltså att motion 1984/85:210 (m) bör bifallas såvitt gäller yrkande 1.

dels att utskottets hemställan i moment 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *ingressen till lag om ändring i civilförvarslagen (1960:74)* att riksdagen med bifall till motion 1984/85:210, yrkande 1, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört om den militära direktivrätten och med avslag på propositionen i denna del antar följande som *Utskottets förslag* betecknande lydelse:

Regeringens förslag

Härigenom föreskrivs i fråga om civilförvarslagen (1960:74)

dels att 9, 19 och 22–26 §§, 40 § 3 mom., 41 § 3 mom. samt 49, 50 och 75 §§ skall upphöra att gälla,

dels att i 8, 20 och 61 §§ samt 79 § 3 mom. ordet "civilförvaret" skall bytas ut mot "civilförvarsorganisationen",

dels att i 11, 13 och 16 §§ orden "tjänstgöring i civilförvaret" skall bytas ut mot "civilförvarstjänstgöring",

dels att i 3 § ordet "civilförvaret" skall bytas ut mot "civilförvarsverksamheten",

dels att nuvarande 10 § skall betecknas 10 a §,

dels att 1, 2, 4–7 och nya 10 a §§, 12 § 1–3 och 5 mom., 14, 15, 17, 18, 27, 28, 36 och 38 §§, 40 § 1 och 2 mom., 41 § 1 mom., 42, 44, 45, 54, 57–59, 65, 66, 68, 73, 77, 78, 81 och 83 §§ samt kapitelrubrikerna närmast före 3, 40, 47 och 68 §§ skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i lagen skall införas nio nya paragrafer, 4 a, 10, 10 b–10 g och 41 a §§, av nedan angivna lydelse,

dels att före nya 10 § skall införas en ny kapitelrubrik av nedan angivna lydelse,

dels att före nya 10, nya 10 a och nya 10 b §§ skall införas nya rubriker av nedan angivna lydelse.

Utskottets förslag

Härigenom föreskrivs i fråga om civilförvarslagen (1960:74)

dels att 19 och 22–26 §§, 40 § 3 mom., 41 § 3 mom. samt 49, 50 och 75 §§ skall upphöra att gälla,

dels att i 8, 20 och 61 §§ samt 79 § 3 mom. ordet "civilförvaret" skall bytas ut mot "civilförvarsorganisationen",

dels att i 11, 13 och 16 §§ orden "tjänstgöring i civilförvaret" skall bytas ut mot "civilförvarstjänstgöring",

dels att i 3 § ordet "civilförvaret" skall bytas ut mot "civilförvarsverksamheten",

dels att nuvarande 10 § skall betecknas 10 a §,

dels att 1, 2, 4–7 och nya 10 a §§, 12 § 1–3 och 5 mom., 14, 15, 17, 18, 27, 28, 36 och 38 §§, 40 § 1 och 2 mom., 41 § 1 mom., 42, 44, 45, 54, 57–59, 65, 66, 68, 73, 77, 78, 81 och 83 §§ samt kapitelrubrikerna närmast före 3, 40, 47 och 68 §§ skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i lagen skall införas nio nya paragrafer, 4 a, 10, 10 b–10 g och 41 a §§, av nedan angivna lydelse,

dels att före nya 10 § skall införas en ny kapitelrubrik av nedan angivna lydelse,

dels att före nya 10, nya 10 a och nya 10 b §§ skall införas nya rubriker av nedan angivna lydelse.

2. Ansvar för kommunens mobiliseringsplan

Eric Hägelmark (fp) anser

dels att den del av utskottets anförande som på s. 33 börjar "Utskottet har" och slutar "inte bifallas" bort ha följande lydelse:

Utskottet har för sin del funnit att kommunen bör ges ett större ansvar för mobiliseringsplanläggningen än regeringens förslag innebär. Enligt gällande förutsättningar är det staten som i fredstid rekryterar, utbildar och övar personalen i civilförsvarens enheter (undsättningsplutoner m. m.) samt anskaffar, förrådshåller och underhåller enheternas utrustning. Vid civilförsvarsberedskap ställer staten enheterna till kommunens förfogande. Detta talar för att staten, dvs. länsstyrelsen, lämnar underlag till kommunen för civilförsvarens enheters mobilisering. Planerna – s. k. mobiliseringskalendrar, en för varje mobiliseringsenhet, och en mobiliseringsöversikt för kommunen – bör dock upprättas av kommunen. En sådan ordning har rekommenderats av provplanläggningskommittén och motsvarar bäst det nya ansvar som kommunerna får för civilförsvarets verksamhet på lokal nivå. Planläggningen blir mer lokalt förankrad än enligt regeringens förslag, vilket bör öka känslan av ansvar i fredstid och få stort värde om en mobilisering av enheterna skall genomföras.

Enligt utskottets mening bör alltså motion 1984/85:209 (fp) bifallas av riksdagen.

dels att utskottets hemställan i moment 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande 10 a och 10 b §§ i lag om ändring i civilförsvarlagen (1960:74) att riksdagen med bifall till motion 1984/85:209 om ansvaret för kommunens mobiliseringsplan och med avslag på propositionen i denna del antar följande som *Utskottets förslag* betecknade lydelse:

Regeringens förslag

Civilförsvarsorganisationens omfattning och uppgifter inom varje kommun skall till sina huvuddrag redovisas i en särskild organisationsplan, som skall upprättas och antas av länsstyrelsen. *Länsstyrelsen skall också för varje kommun upprätta och anta en mobiliseringsplan.*

Länsstyrelsen skall vidare upprätta och anta länsplaner för civilförsvarsverksamhet som berör hela länet och särskilda planer för civilför-

Utskottets förslag

10 a §

Civilförsvarsorganisationens omfattning och uppgifter inom varje kommun skall till sina huvuddrag redovisas i en särskild organisationsplan, som skall upprättas och antas av länsstyrelsen.

Länsstyrelsen skall vidare upprätta och anta länsplaner för civilförsvarsverksamhet som berör hela länet och särskilda planer för civilförsvarsverksamhet som behöver samordnas mellan kommuner.

Regeringens förslag

svarsverksamhet som behöver samordnas mellan kommuner.

Vid planläggningen skall länsstyrelsen samråda med berörda kommuner.

Utskottets förslag

Vid planläggningen skall länsstyrelsen samråda med berörda kommuner.

10 b §

Kommunen skall upprätta och anta

1. ledningsplan,
2. informationsplan,
3. skyddsplan,
4. räddningsplan,
5. personal- och underhållstjänstplan.

Regeringen får föreskriva att skyddsplanen för att bli gällande skall helt eller delvis godkännas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Planläggningen skall samordnas med annan kommunal beredskapsplanläggning. Vid planläggningen skall kommunen samråda med länsstyrelsen.

Kommunen skall minst vart tredje år se över planerna och företa därav föranledda ändringar. Om de förhållanden som legat till grund för en plan har ändrats väsentligt, skall kommunen upprätta och anta en ändrad plan.

Kommunen skall upprätta och anta

1. ledningsplan,
2. *mobiliseringsplan*,
3. informationsplan,
4. skyddsplan,
5. räddningsplan,
6. personal- och underhållstjänstplan.

Regeringen får föreskriva att skyddsplanen för att bli gällande skall helt eller delvis godkännas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Planläggningen skall samordnas med annan kommunal beredskapsplanläggning. Vid planläggningen skall kommunen samråda med länsstyrelsen.

Kommunen skall minst vart tredje år se över planerna och företa därav föranledda ändringar. Om de förhållanden som legat till grund för en plan har ändrats väsentligt, skall kommunen upprätta och anta en ändrad plan.